

สารบัญ

	หน้า
ความเป็นมา	๗
เกริ่น	๑๑
สาระเขียนส่องใจ	
• ขอเป็นไม้ได้ส่องหนทาง ขอได้เป็นญาณพิเศษหือพ้นจากเขตโมหา	๑๓
• เยยะแต่ ๆ แพ้อันหนึ่ง	๑๕
• หนทางแห่งจิตใจ	๑๗
• ฟังให้ค้อย่อมได้ปัญญา	๑๘
• กั้นไปหัวไป	๒๑
• กินเข้าไว้ค่าน้ำ	๒๓
• ไปก่อนกา มาก่อนไก่	๒๕
• ไก่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง	๒๗
• อู้หือเพื่อนฮัก ยากนักจักหวัง อู้หือเพื่อนซังก้าเดียวก็ได้	๒๘
• รู้จักหลบเป็นปีก หลีกเป็นหาง	๓๑
• ดูช่างให้ดูหาง ดูนางให้ดูแม่ ดูแน่ ๆ ให้ดูถึงปู่ย่าตายาย	๓๓
• การไปค้ำหัว	๓๕
• ปีเก่าก็ล่วงไปแล้ว ปีใหม่แก้วก็มารอดมาเต็ง	๓๗
• ปีเก่าก็ล่วงไปแล้ว บัดนี้ก็มาถึงปีใหม่แก้วพญาวัน	๓๘
• วันปากปี	๔๑
• การอดออมเพื่อความมั่งมีในวันหน้า	๔๓
• ปากเป็นน้ำเป็นธรรม ใจมันค้ำเหมือนหมิ่นหม้อ ปากเป็นน้ำเป็นธรรม ใจมันค้ำเหมือนงูเห่าห้อม	๔๕
• จับใจแข็ง บ่เหน็นใจกา จับใจครูบา บ่จับใจพระหน้อย	๔๗
• ไปแ่วบ้านท่าน อย่าอยู่บ่ตาย ปิ่นจัวปิ่นควาย หือลูกท่านเล่น	๔๘
• เต็มว่าที่กิน ที่นอนก็ค้ำบ ยังอดอยู่ได้นานไป คักคักซ้อย หัวอกหัวใจ จักอยู่นานไปหัวใจบิ่นข้าง	๕๑

- อคเอาทอะนึ่ง มับบ่เป็นหยัง ๕๓
ว่าสังช่างมัน อคเอาทอะเจ้า
คำโบราณสอนไว้แต่เหง้า ท่านสั่งสอนเราบ่ละว่ามีคำอด
ช่างได้เป็นพระตนแก่กล้าบุญเรื่อง
- ไม้คตให้แบ่งขอ ไม้งอให้แบ่งเคียว ๕๕
คนคดอย่างเคียวใช้หยังบ่ได้
- ช้ำมน้ำให้ดูคนไปก่อน ๕๖
- เยียะคนเคียวหลอตาย เยียะหลายเหมือนเล่น ๕๘
- ช่วยกันโห่ ช่วยกันห้าม ช่วยกันตาม ช่วยกันคุ้ม อันในบ่คุ้ม ๖๑
ว่ากันตามมี ค่อยอดขันตี ปากหวานจะจ้อย น้ำผึ้งน้ำอ้อย
ชาตีสมนันตี ค่อยจาคำดี ไผ่ก็ชอบสู้ ช่างฟูช่างอู้
เพิ่นก็ฟังทัน ตำผิงตำผิง ท่านก็ว่าร้าย
- คนลูกเข้า กินผักยอดปลาย คนลูกขวย กินผักยอดเค้า ๖๓
- พริกมีเสี้ยนเหนื่อ เกลือมีเสี้ยนใต้ ผักแกลบมีบนปลายไม้ ๖๕
- หมันตายหลังด้าน จี๋คร้านตายหลังหัก ๖๖
- สะอาดกายเจริญวัย สะอาดใจเจริญสุข ๖๘
- ไก่เห็นตีนงู งูเห็นนมไก่ ๗๑
- บ่อยคนสกกลโลกหล้า ในโงงอาณาลุ่มฟ้า หล้างพออาย ๗๓
ผีที่ในป่าช้า หือฮู้เผ็ดหน้าตาอาย
- ชนะตนนันแหละดี ๗๕
- คนฮ้ายบ่ชอบของดี ๗๖
- หน่วยนักรักกึ่ง ความคิดยิ่งหนักใจ ๗๘
- ความรักอื่นเสมอด้วยตนไม่มี ๘๑
- คาบได้ บินบ่ได้ ฮู้ได้ ไปบ่เปลือง ๘๓
- ตันไม้ตายเพราะลูก ท่านดูถูกเพราะบ่มีปัญญา ๘๕
- ท่านดูถูกเพราะบ่มีปัญญา ๘๖
- บ่ได้กิน บ่มีไฟ ตามไฟส่องห้อง ๘๘
บ่ได้นั่งได้หย้อง ฟีน้องคุณแคลน
- คำปากว่า แต่ในใจบ่ตาม ฟูเองามน้ำใสช่วยหน้า ๙๑

- มนุษย์ลุ่มฟ้า โลกหล้าใจเหนียว ลึกซึ้งมือเดียว ๕๓
ไพหลอนหยั่งได้ สาศรา คงคาเหนือได้ จาอุปมัยเขียวเล็ก
สิบชาว่า หยั่งได้ลงเทิก คำก่อนก็โบราณ
- ฝึกตน ๕๕
- ลั่นต้นไม้ ลั่นไข่มตาย ลั่นเจ้าลั่นนาย บ่ตายก็เขียน ๕๗
ลั่นขวาก ลั่นหลาว ลั่นหนาม ลั่นเสียน ช่างหุ้มชนเขียนเสียบร้อย
ลั่นลาสา ลั่นไฟเล็กน้อย ช่างหุ้มวบไหม้วายคร้ว
- อึ่งกับเม่า ชื่นเน่ากับหนอน งูกับพังพอน อย่าหลอนได้ไกล ๕๘
ดินชายคา กับไฟแกล่ได้ เป็นอันตรายเดือนร้อน
- บัจฉิมโอาท ๑๐๑
- รักดีหนีชั่ว ๑๐๓
- ไม่ควรช่วยเหลือคนพาล ๑๐๕
- กามกับเงิน ๑๐๗
- ความไม่ประมาทยิ่งใหญ่กว่าสิ่งอื่น ๑๐๗
- สัตว์โลกย่อมหมุนไปตามกรรม ๑๑๑
- กรรมของตนย่อมนำไปสู่ทุกคติ ๑๑๓
- ความใคร่ ให้เกินทุกข์ ๑๑๕
- คนเกิดโทษ คำทอกันหลาย เป็นที่อับอาย พี่น้องชาวบ้าน ๑๑๗
ท่านจักจางวิญ นินทาเล่าด้าน อย่าจาคำไปล่วงล้ำ
พี่น้องผัดกัน เหมือนพรว้าพินน้ำ อย่ากำผูกหมั้นต่อเวร
- ชนระความ โกรธ ๑๑๘
- คำฟูเก้ เอาตุ้มเสียไหน เอาคำใส่ไฟ ฤาไหลน้ำกว้าง ๑๒๑
- ฆ่าความ โกรธ ๑๒๓
- ความอดทนเป็นเครื่องประดับของนักปราชญ์ ๑๒๕
- ฝึกจิตได้ย่อมเป็นการดี ๑๒๗
- จับใจงู บ่จับใจเสียด จับใจเปี้ยด บ่จับใจไม้คาน ๑๒๘
- จับใจหมี บ่ดีใจเผิง จับใจมองเซิง บ่จับใจเงี้ยว ๑๓๑
- ชา-ดีว่าปลากันบ่มีน้ำ จักอยู่ได้ฉันใด ๑๓๓
ไปหันใส่น้ำที่ฟองใส คงทอดอาลัย น้ำน้อยบวกตื่น
- ใจบ่แข็ง บ่ได้ชี้ข้างงา ในบ่กล้า บ่ได้เป็นพ่อเลี้ยง ๑๓๕
- จอมปวคยยังอยู่มา ว่าแสงเข้า คนเฒ่าอยู่ยังเฮือน ว่าแสงบ้าน ๑๓๗

- ทางหนู หนูใต้ ทางไหน ไหนเทียบ ๑๓๕
- อย่าตุ้มผ้าลายหมาเห่า อย่าคั่นคำเก่าช่างผัดกัน ๑๔๑
- ปากเป็นธรรมชาติ ใจคำเหมือนงูเห่าห้อม ๑๔๓
- ปลาตัวเดียว เน่าตึงข้อง ๑๔๕
- ปลาตัวหลวง ตายที่ตื้น ๑๔๗
- ถ้ารู้ว่าคนเป็นที่รัก ก็ไม่ควรประกอบตนนั้นในความชั่ว ๑๔๙
- เห็นว่าเสีย ตัวว่าพระเจ้า เห็นว่าบ่เล่า ตัวว่างมล้ำ ๑๕๓
- เห็นบ่สู้ ยูโทษมาตุ กำคอง ผู้พิษใส่หน้า ๑๕๕
- สังขารทั้งหลายมีความเสื่อมสิ้นไปเป็นธรรมชาติ
ท่านทั้งหลายจงอย่าประมาท ๑๕๗
- ความดีต้องรักษาไว้ ๑๕๙
- อย่าเข้าใกล้ความชั่ว ๑๖๑
- ถ้าตนไม่ทำบาป ตนก็จะบริสุทธิ์ผ่องใส ๑๖๓
- ฝนตกชุกชานานเอื้อน หมาก็เหื่อนนานตาย ๑๖๕
- มดง่ามมักมันหมู ศัตรูมักใส่โทษ ๑๖๗
- จะไปเลี้ยงหมาพอม อย่าไปตอมคนทุกข์
โปรดคนทุกข์ช่างลืมคุณ หือเอาบุญไปทางหน้า ๑๖๙
- มะขามป้อม ตกอุ้งมือออก ๑๗๑
- แมงงูนมักจิ้นเนา แมงเม่ามักตอมไฟ ๑๗๓
- แมวจิ้งจก บ่ม่วนใจหนู แมวบ่อยู่หนูรำ ๑๗๕
- ความอดทนเป็นสมบัติของนักปราชญ์ ๑๗๗
- ฟังชนะความโกรธด้วยความไม่โกรธ ๑๗๙
- ฟังชนะความดีด้วยความไม่ดี ๑๘๑
- ฟีน้องไถล กินหัวไก่ ฟีน้องใกล้ กินซากมอ ๑๘๓
- ยามชาติเป็นดี มีเก้าป่าสิบน้อง ยามชาติตกฮ้อง
เหลือแต่หมาแม่ต้องตัวเดียว ๑๘๕
- เยียนาหล้า เป็นข้าควาย เยียนาขวย เป็นข้าลูก ๑๘๗
- นกบ่บิน บ่ช่างกำปีกอ้า จ้วควายบ่กินหญ้า
บ่ช่างกำเขม้นลง ๑๘๙
- น้ำผึ้งว่าหวาน น้ำตาลน้ำมันยังบ่เปรี้ยวได้ คำลม ๑๙๑
- บ่มีแห ปะปลานบาด บ่มีสินาท ช่างปะกวางปะพาน ๑๙๓

● น้ำเย็นปลาช่อน น้ำร้อนปลาหมี	๑๕๕
● ก่อนที่จะพูดอะไรพิจารณาให้ดี	๑๕๗
● หันเพิ่นซี่ อย่าไปจีด้วยเพิ่น หันซ่างซี่ อย่าไปจีด้วยซ่าง	๑๕๘
● หางหมารอดฮั่ว ทุกๆทุกคุณ คนเนรคุณ ฮ้ายหลังดีหน้า	๒๐๑
● อึ่งกับเม่า ชื่นเนำกับหนอน งูกับพังพอน อย่าหลอนได้ใกล้ ชายคาเชื่อมกับไฟแควได้ยอมเป็นภัยทอดทิ้ง	๒๐๓
● ก้อนหินขว้างซัด ทัดที่หินขัง ซ่างหุมชะนัง สะทอนใส่หน้า	๒๐๕
● ก้าวกู่กวดอยผ่อหัน ก้าวคนไผผ่อบ่หัน	๒๐๗
ประวัติของศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.มณี พยอมยงค์	๒๐๘